

Fattiggården i Vildbjerg (asylet)

Fra min barndom på Asylet.

v/ Johannes Hansen, Solhøj

Fra foredrag holdt i Vildbjerg Kirkecenter 20/11 2011.

I årene 1924 til 1934 var mine forældre bestyrere af Asylet i Vildbjerg. Før var de på Tommerup højskole, hvor de efter højskoleopholdet fortsatte på højskolen som stuepige og forkarl, idet der var knyttet landbrug til højskolen dengang.

I 1924 blev der en stilling ledig på Asylet i Vildbjerg. Der var 15 der søgte pladsen, herunder mine forældre, og det var dem, der fik pladsen den 24. juli 1924 med tiltrædelse 1. september 1924. Lønnen (og hold nu godt fast) var 1.000 kr. årligt, og ud af den skulle de selv lønne en pige.

Den første pige var min mors søster Jenny (moster Jenny) som var 14 år.

Året efter, fik mine forældre lønnen sat op til 1.600 kr. efter nogle forhandlinger, og den 1. juli 1927, blev den hævet til 1.700 kr. årligt.

Vejene i kommunen var grusveje som skulle skrubes med en vejskraber en gang imellem. Ligeledes var der renovationsvognen der kørte en gang om ugen. Den blev kørt af Joshua og Jens.

Asylets jord lå ved ejendommen, og der var ca. 10 tdr. land samt 3 tdr. land eng, der lå mellem Kjærgård og St. Romvig. Af besætning, var der 6-7 køer, nogle grise, samt 2 stærke heste.

Da mine forældre begyndte den 1. september, var der ingen mad i huset. Heldigvis havde forretningerne åbent til kl. 10 aften, så der var mulighed for at få noget købt ind.

Min mor havde ikke set Asylet før aftalen om ansættelse. Da hun kom dertil og så, hvilken tilstand alt var i, havde hun mest lyst til at vende om med det samme, men blev der og gik i gang med at oprette det forsømte.

Dengang var der halm i bunden af sengene. Senere kom der nye senge med madrasser, dyner og puder.

I 1918 blev stuehuset moderniseret og godkendt som alderdomshjem under navnet ”Asylet”.

Den 31. august 1923 vedtog sognerådet at indføre ensartet aldersrente til erstatning for alderdomsunderstøttelse fra 1891.

Der var 8-10 beboere på Asylet. De var alle ældre enlige. Der var 2 værelser på loftet, som skulle stå til rådighed for rejsende hjemløse til overnatning.

Der var et ungt par med et lille barn som ikke havde noget sted at bo. De fik lov at bo på loftet til de fandt noget at bo i.

Gulvene var helt sorte og min mor og Jenny begyndte ret hurtigt at fjerne den gamle fernis fra gulvene. Der var en lang gang med værelser på begge sider.

Mine forældre havde en stue og et soveværelse, men stuen tjente også som mødeværelse for sognerådet 1-2 gange om ugen. Rådet skulle have formiddagskaffe, middagsmad, eftermiddagskaffe og aftensmad.

I Dørene ind til beboernes værelser var der kighuller. Dørene var i en meget dårlig stand. Senere kom der nye døre i uden kighuller. De ældres personlige hygiejne foregik i køkkenet i en stor træbalje. Toilet var et indendørs lokum, men der var også et udendørs, og det foretrak de fleste. Der var meget tøjvask efter beboerne og deres senge. Der var ingen vaskemaskine, og vandet skulle hentes fra en pumpe i gården. Alt tøj skulle koges i en gruekedel.

Der var kakkelovn i alle værelser som der hver dag skulle fyres op i. Ligeledes var der petroleumslamper som skulle gøres rene.

Til jul, havde beboerne juletræ. Alle fik julegaver i form af nyttige ting såsom skjorter, strømper anlagt en have. Det havde der ikke været før. Der blev lavet køkkenhave og blomsterhave. I skel, blev der plantet en bøgehæk, hvoraf et træ står tilbage på parkeringspladsen ved Sportscentret.

Byen var ikke særlig stor dengang. Når vi gik ad Østergade var købmand Hansens butik det sidste hus. Til venstre lå Anders Hellekovs ejendom. Stuehuset står der endnu.

Til højre gik vejen ned til Asylet gennem Konrad Knudsens ejendom, hvor stuehuset stadig ligger, venstre og staldbygningerne til højre og videre ned til Herningvej, der hvor Shell nu ligger. Dengang var der en Esso tank ved købmanden. Den var med håndpumpe -5 liter ad gangen - og prisen var 31 øre pr. liter benzin.

Sportspladsen var der hvor missionshuset og De gamles Hjem ligger. Sportspladsen blev tillige brugt til dyrskue og som markedsplads. Når der var fodboldkamp, var vi flere børn og voksne, der gik over til banen, og sad på diget ved banen som tilskuere. Asylets jord gik helt hen til banen.

Efter at jeg var blevet 1-2 år, begyndte jeg at gå rundt til nogle af de ældre. Det er noget, jeg har fået fortalt.

Til et sognerådsmøde var der et medlem der gik ud i køkkenet og af nysgerrighed ville se, hvad de skulle have at spise. Så tog han mig i hånden, og vi gik ind i stuen til mødet, så jeg er nok den yngste der har været med til sognerådsmøde.

Der var en af de ældre ” Peter Mejerist ” som gav mig en shagpipe. Den var krum med gul spids. Han stoppede den med tobak og fik den tændt. Så skulle jeg gå ud i køkkenet, og vise dem, at jeg kunne ryge tobak. Det faldt ikke i god jord, og piben blev taget fra mig.

Da jeg var 3 år fik jeg en cykel. Den var med massiv gummi og uden frihjul, men den kørte godt. Der var noget at lære. Vi havde en stor sten ved hjørnet af stuehuset, og når jeg stod op på den, var det let at komme op på cyklen. Der var også et problem med at komme af cyklen igen. Vi havde en stor sanddyng midt i gården og når jeg kørte ind i den væltede cyklen om på siden. Det var Emmy, min barnepige, der lærte mig at cykle.

Da jeg var 5 år, havde vi en lang tur på cykel til Fjølstervang- 20 km.-. Min mor og søster var også med. Vi besøgte mine bedsteforældre, og dagen efter, gik turen tilbage til Vildbjerg.

I 1930, blev der indlagt centralvarme i værelserne, samt paneler og nyt gulv. Jeg ved ikke, hvornår der blev indlagt el.

I 1932 begyndte jeg i skolen. Bernhard Knudsen var med mig den første dag, og frk. Jensen var min første lærerinde. Hun var alle tiders. Vi kunne altid komme til hende og få hjælp, og det gjaldt alle.

Om sommeren, gik vi i to rækker til sportspladsen for at spille fodbold. Om vinteren, var der gymnastik i gymnastik-salen, der lå ved skolen.

Vi var nogle kammerater fra skolen, som legede meget sammen. Der var ikke noget svømmebad, så vi fandt på at bade i Tranholm Bæk. Der var ikke meget vand i bækken, så det måtte der gøres noget ved. Vi havde en græsmark, der gik helt ned til bækken, så vi begyndte at grave græstørv, lavede en dæmning, der dæmmede op for vandet. Det blev nok en meter dybt, så det blev vort badested den sommer. Om aftenen kom naboer og venner for at spille bob eller æsel.

Anlægget var dengang på hjørnet af Søndergade og Lysgårdvej ind mod kirkegården. På hjørnet var der en høj, hvor genforeningsstenen stod. På den var skrevet: ” Sønderjylland til ære 9. juli 1920 ”. Stenen står i dag i det nye anlæg.

Skolen er der stadig med den gamle gule bygning, renoveret og fremtræder flot.

Efter gymnastiksalen lå der på Burgårdsvej to huse. I det ene boede kirkebetjent ” Lille Peder ”, den næste var mejeribestyreren og derefter mejeriet.

I Vestergade var på venstre side købmand Jens Jensen og på højre side tømmerhandler Iversen hvis tømmergård gik ned til Jyllandsgade. Fra Vestergade til venstre var Røddingvej, hvor der lå nogle

ældre huse og så var vi ude ved St. Pugdal. Nørregade gik forbi møllen og Lindvigs Blomster til Vildbjerggård med jorder øst for banen. Østvænget gik langs banen. Den begyndte ved den røde dyrlægebolig og gik op til Østergade. Dengang var der også tømmerhandel i Østergade.

I hele byen var gaderne brolagte, og nogle anlæg, kan jeg huske blev lagt mens jeg var der.

I høstens tid var der en 4-5 ejendomme, der gik sammen om at klare høsten. De havde en slåmaskine med høstapparat. Den hørte nok til Asylet. Der var 2 mand til at køre med den, en til hestene, og en til at lægge neg af i passende størrelse. Hvor mange der var til at binde op, ved jeg ikke, men måske 3 på hver side.

Min mor var fra Vendsyssel, og der gik 4 slidsomme år, inden hun genså sine forældre.

Efter 10 år med ganske primitive og arbejdskrævende forhold, besluttede mine forældre at flytte fra Asylet. De havde i 1933 købt en ejendom i Fjølstervang. Det første år, havde de bestyrer på. Det var igen moster Jenny og morbror Kresten. 1. november 1934 flyttede vi til Fjølstervang. Min far døde som 86-årig, og min mor nåede den høje alder af 107 år. Hendes søster, der var den første medhjælp på Asylet blev 100 år.